



Almaški kraj: The story of  
Community united by Heritage



The struggle to protect Almaški kraj as  
an unique ambiental whole

НС 30°C

САДУ

WWW.LKAZ.BG

ЛЕТНА АКАДЕМИЈА СКУПШТИНЕ ЕВРОПСКИХ РЕГИЈА (АЕР)



Stage 1: The Fight  
2005 - 2009

- In 2005, a group of citizens of Almaški kraj stood up against the plan of local authorities to build a wide boulevard in the heart of the oldest part of the City of Novi Sad. Had it happened, it would have been irreversible destruction not just of our neighborhood, but of the spirit of the city as well. The fight took four years, but it was successful.



"Службени лист СРП" бр.33/97 и 31/2001 ) по пријави Друштво грађана Подбаре "АЛМАШАНИ" Нови Сад, за упис у Регистар удружења грађана, Министарство за људска и мањинска права доноси

**РЕШЕЊЕ**

1. Друштво грађана Подбаре "АЛМАШАНИ" Нови Сад, уписује се у Регистар удружења грађана, који се води код Министарства за људска и мањинска права, као удружење грађана, на регистарском листу -број 3264 под редним бројем 9216.
- 2.Седиште Друштва Грађана Подбаре "АЛМАШАНИ" Нови Сад, налази се у Новом Саду, улица Саве Вуковића бр. 21.
3. Друштво грађана Подбаре "АЛМАШАНИ" Нови Сад, заступа и представља Мајин Маријан, Председник Управног одбора удружења.

**ОБРАЗЛОЖЕЊЕ**

Друштво грађана Подбаре "АЛМАШАНИ" Нови Сад, поднело је пријаву за упис у Регистар удружења грађана, који се води код Министарства за људска и мањинска права.

Решавајући по поднетој пријави утврђено је да су испуњени сви услови предвиђени Законом, па је одлучено као у диспозитиву Решења.

Поука о правном леку : Ово Решење је коначно у управним поступку и против њега се може покренути управни спор тужбом Суду Србије и Црне Горе у року од 30 дана од дана пријема Решења .

Достављено:

Министарство за људска и мањинска права

time prekrše sve dosadašnje graditeljske i kulturne norme koje su vekovima opstajale na prostoru koji predstavlja najstarije istorijsko i kulturno jezgro grada Novog Sada.

I pored različitih planova iz prošlosti, ni jedna vlast do sada nije razarala jedinstvenu ambijentalnu celinu starog jezgra niti pokušala da iz nje otrgne tradiciju življenja naših predaka, nego se zalagala da je na svaki način unapredi ne bili zasijali kao perjanica i ponos grada.

Na nama je, za rad pokolenja, da stanemo na put vinovnicima ovih rušilačkih ideja.

С. Вуковића 21  
Нови Сад

**ПРЕДМЕТ:** Информација поводом дописа везаног за израду Плана детаљне регулације блокова Алмашког краја

Поводом дописа бр. 146/18-2002 од 18.05.2005. године којим постављате питања везана за израду Плана детаљне регулације блокова Алмашког краја обавештавамо вас следеће :

За потребе израде Плана детаљне регулације блокова Алмашког краја на захтев ЈП " Урбанизам" Завод за урбанизам ( захтев бр. 146/1 – 2002 од 10.09.2002. ) а у складу са Законом о културним добрима, Завод за заштиту споменика културе Града Новог Сада доставио је потребне податке о условима чувања , одржавања и коришћења културних добара као и добара која уживају преходну заштиту ( бр. 146/4-2002 од 13.11.2002.). У овом материјалу је констатовано да се унутар предметних блокова у регистру заштићених културних добара налази црква Света три јерарха – Алмашка црква ( непокретно културно добро од изузетног значаја). Посебно је евидентирано 29 појединачних објеката унутар блокова Плана који су од значаја за заштиту градитељског наслеђа, а за цео простор утврђене су посебне мере заштите. Међутим, изузел Алмашке цркве остали евидентирани објекти нису на списку заштићених споменика културе.

Завод је у оквиру својих надлежности учествовао у две стручне контроле наведеног Плана и оба пута изложио своје негативно мишљење констатујући да Услови Завода нису испоштовани и утврђени у План, залажући се за очување наслеђене урбане матрице, регулације и парцелације као и ниже спратности породичног становања како би се очувале амбијенталне вредности Алмашког краја. Негативно мишљење на План ( бр. 146/16-2002 од 5.08.2004. је и писменим путем достављено КОМИСИЈИ ЗА ПЛАНОВЕ СКУПШТИНЕ ГРАДА НОВОГ САДА и СЕКРЕТАРИЈАТУ ЗА УРБАНИЗАМ И СТАМБЕНЕ ПОСЛОВЕ ГРАДСКЕ УПРАВЕ ГРАДА НОВОГ САДА, као и ЈП" УРБАНИЗАМ" ЗАВОД ЗА УРБАНИЗАМ ( бр. 146/13-2002 од 2.08.2004. ) Међутим, без обзира на овакве услове и јасан негативан став Завода, План је отишао у

**udruženje "ALMAŠANI"**

Потврда уплаћене чланарине

2006	<i>M. Bojčić</i>	Potpis i pečat
2007		Potpis i pečat
2008		Potpis i pečat
2009		Potpis i pečat
2010		Potpis i pečat
2011		Potpis i pečat
2012		Potpis i pečat
2013		Potpis i pečat
2014		Potpis i pečat
2015		Potpis i pečat

Prezime: \_\_\_\_\_

lični broj: \_\_\_\_\_

na karta br.: \_\_\_\_\_ SUP

esa: \_\_\_\_\_

sto: \_\_\_\_\_

tum: \_\_\_\_\_



**We managed to save our neighborhood, but just temporarily. We were aware of the necessity to stay focused on both urban plans and the activities on the ground. There were just a few of us, we were not aware of the importance of what we were doing at the time. That's why we do not have photos from that period :)  
But, let's go to the next stage!**





Stage 2: Self - reflection  
2009 - 2011

# Neighbors stronger than office planers!

- Our success was surprising not just for the local politicians, the public in general, but also for us. It was a source of new energy and motivation for all our neighbors to take part in the activities of the group of enthusiasts, gathered around the formal organization which was necessary to establish during the struggle. Association of "Almašani" became a referent NGO in the field of heritage in Novi Sad. Somehow, within a parallel process, a lot of people who didn't live in Almaš neighborhood also wanted to join us, simply because they saw us as honest heritage activists, and heritage in our city was deeply jeopardized by chaotic private investments.

**CEMENT** ALMAŠKI KRAJ

## Samoorganizovanje građana sačuvalo Almaški k

# KUMŠIJE JAČE OL KANCELARIJSKIH PLANERA

Udruženje građana „Almašani“ sopstvenom inicijativom osporilo je detaljan urbanistički plan Almaškog kraja koji je podrazumevao opsežne promene urbanističke strukture. Izradili su sopstveni predlog i u velikoj meri uticali na izradu novog plana, koji je 26. novembra 2010. godine usvojen na Skupštini grada. Iskustvo samoorganizovanja fokus je razgovora sa „Almašanima“ - Aleksandrom Cvetkovićem, Marijanom Majlinim i Milošem Viškovićem. Istovremeno, nameće se potreba za novim razgovorom o širem kontekstu ove inicijative, o klasnom problemu Almaškog kraja i o motivaciji zasnovanoj, pre svega, na očuvanju privatnog vlasništva.

dobar deo investitora u velikim finansijskim poblemenima i da je građani stala. S druge strane, investitori bi mogli da rade objekte koji su primereni sredini u kojoj se nalaze. Tamo gde oni žele da naprave zgrada, mogu da se upuste u restauraciju objekta i kada se on privede nekoj nameni, mogu da imaju i veću finansijsku dobit nego od stanova, nadgledani.

Miloš Višković: Investitori su prišli urbanisti i nasol tako što su tim ljudima nudili ove i svašta: buškali sa ljudima i uneli strahovit randor među njih. A investitori rade po tom principu – uzmi pare i beži, a pri tome grade kokotarnice i golubarnike. To su nehumani ulovci za život.

jer smo kao jednaki nastupili na javnim raspravama, kao pravni subjekti. Mi smo povelu advokata na javnu sednicu u Skupštini grada, koji je kao naš pravni zastupnik izneo probleme koji će nastati planom koji su pokušavali da promene. S obzirom da se njima tako nešto nikada nije desilo, bili su naterani. S druge strane, mi smo se i terminološki dobro spremili.

Nakon pokretanja inicijative, nast su počeli da kontaktiraju ljudi iz struke, koji su nas podučili i dali nam smerice kako i šta da radimo. Makimalno smo se ekspanzirali, šli na televiziju, radio, novine, lokalno, ali recimo i u Banjaluku, Bijeļinu. Žel je problem vezan za građane svog tipa, akcijama u svim sredinama u inozemstvu. A naveliča odu na vestima) bivše Jugoslavije.

EC: Koliko ljudi volite da angažujete kada vam je potrebna podrška?

A.C: Imamo inicijalno jezgro, pet-šest ljudi koji vode priču, prvi krug podrške koji je oko pedeset ljudi, a našim planu je da lakso možemo da pokrenemo mlađmeriju od 5.000 ljudi. Inače, mi bismo voleli da pomognemo na bilo koji način onima koji imaju slične probleme. Jer mislim da naše iskustvo može dobiti da dođe.

Cement: A novi plan čije je donošenje vapoeno, koliko se on oslanja na to što ste vi uradili? Možete li da nam pričate šta znači taj plan koji ste vi napravili?

M.M: U velikoj meri je zasnovan na našem predlogu. Oni su nas pozvali pre nego što su počeli da planiraju, napravili su tri opće planove sa nekim minimalnim odstupanjima od našeg predloga i nas je prijavio izmenično koliko je to blisko onome što mi zagovaramo. Mi smo davali primedbe da je dobro urađeno, odnose povala. Trenutno vlada zahtije jer su stali investicije, ali ja mislim da grad ne vidi ekonomski interes iz takvog plana. Još uvek ne možemo da kažemo – mi smo pobedili! To je dugogodišnji proces koji ne sme da prestane i baš zato i stvoreno udruženje, da bi i kontinuitet borbe došli do nečega ovdje nema ništa na prečac.

EC: Ali opasnost uvek posto menjati ste korpuciju. Čak i d donese, vi opet nemate sig

M.M: Ali s druge strane, n prisutnost njih stavlja n tu neće da se zaleće. kontinuitet našeg del

Jun, 2010.

**CEMENT**

**ALMAŠKI KRAJ** **CEMENT**





In that period we started realizing and highlighting the importance of next principals and goals:

- Absolute necessity of the complete and permanent formal protection of the Almaš quarter at the highest legislative level
  - Importance of networking with different partners, both individuals and organizations, and both private and public sectors.
  - Importance of the cultural content, not just physical and urban aspects the heritage. Later on, we realized that that this was the distinction between tangible and intangible heritage. In our country, even more at the time, formal protection sometimes was a "road to hell", because there were no public funds for the maintaining of the protected heritage, so it was a recipe for the slow destruction of the protected properties. The only way to keep heritage alive, was to deal with it's intangible aspects, with the stories of the past.
- At that period "Almašani" has established some of the most important partnerships for our organization.





Stage 3: Cultural argumentation  
2012 - 2016



Nice elegant buildings like the one on the left, slowly disappeared in Almaški kraj during the last three decades of transition, under the attack of massive destruction of the old neighborhoods replaced by low quality new buildings. Predatory, speculative urbanism has taken its own turn, and we faced the argument: "Is there anything left to keep? What is the real value of your neighborhood?"

Process of the formulation of the serious answer to that question took almost three years and gathered a group of prominent intellectuals from Novi Sad around the publishing of the monography "Almaški kraj".

And it wasn't just the final result that turned the full attention of the public to the Almaški kraj. It was the process itself. If a group of 15 experts, intellectuals, but above all, active citizens, spend their time together for a three years, talking about their insights of the past same as their vision of the future, it creates new energy and new ideas, new possibilities and power for the real change.



<https://youtu.be/aRcRHu82cPk>

Our monography "Almaški kraj" has given the answers to the questions about the values of the neighborhood from different points of view: architectural, urban, historical, social, artistic... For the first time, we have articulated clear self reflection of our activities in one of the articles.

Important note is that we published it with our private funds. At the time we didn't have access to any public funds. Publishing of "Almaški kraj" in 2013 was one of the milestones in our path.

The promotion of the  
Monography "Almaški kraj"

- After publishing of the monograph, our association became more recognized by the public as a guardian of the endangered heritage.
- We have organized a series of conversations about this topic, we connected with the local school stronger than before and together we have organized a series of events.
- We started organizing heritage walks in the neighborhood.
- We intensified the advocacy process for one of our utopian ideas - reconstruction of an abandoned silk factory into a space for culture and the community.
- We organized a series of projects with our old and new partners: organization of the architects of Novi Sad, Center for the architecture from Belgrade, Faculty of sport and tourism TIMS, Academy of Art. Our connections with the public institutions started getting better, but still not strong enough.
- The number of core activists and members of "Almašani" raised up to 150. At the time we could get 50 people for any action at any moment! Still without institutional support, we have been meeting in private houses and in the the caffe of one of our members, where most of our projects were created. Thanks to "Kafanica"!



**SINIŠA JOKIĆ**

The Head of Institute for the Protection of Culture



- Application for the program Entopia by Europa Nostra in 2014 was one of the important processes which made us more aware of our capacities. Interaction with the national branch of Europa Nostra in Serbia was one of the first steps into the international scene. Our application failed, because the entire program hasn't started, but once again, the process itself brought us new insights and energy. We were full of faith and self-confidence, believing that miracles can happen!



Stage 4: Visible results –  
changing the City  
2016 - 2021

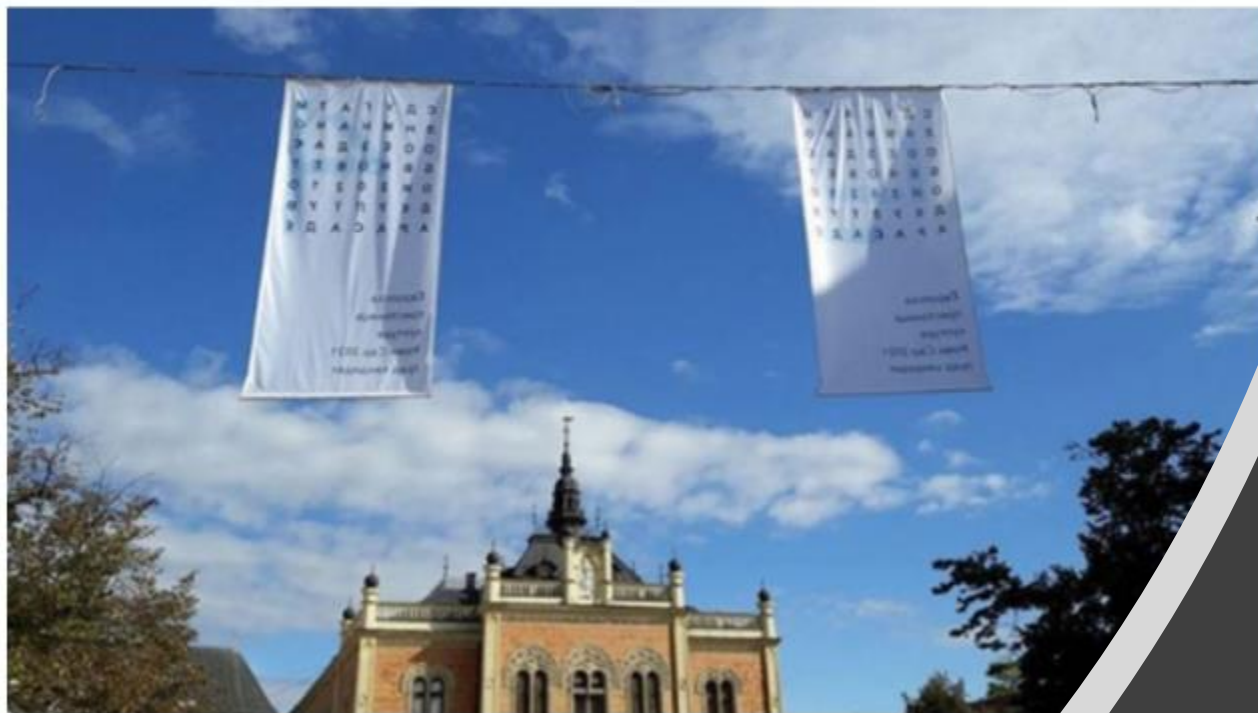


**DALIBOR ROŽIĆ**

Member of the City Council for Culture

# Novi Sad – 2021 European Capital of Culture

13/10/2016 | Categories: [News](#)



In 2016 Novi Sad was named 2021 European Capital of Culture!

"Almašani" were included in the process through our bid book project: "Intellectual topography of Almaški kraj". Our participation in this process helped us to understand that this is a "now or never" moment for one of our dreams – restoration of the silk factory into the cultural center. Management of the Novi Sad ECoC launched a new participatory project of cultural stations, and after we heard about it, we knew that it is a unique opportunity for the silk factory restoration. Just three years after that, on 23th October 2018, the new cultural station Svilara opened.

Novi Sad was named 2021 European

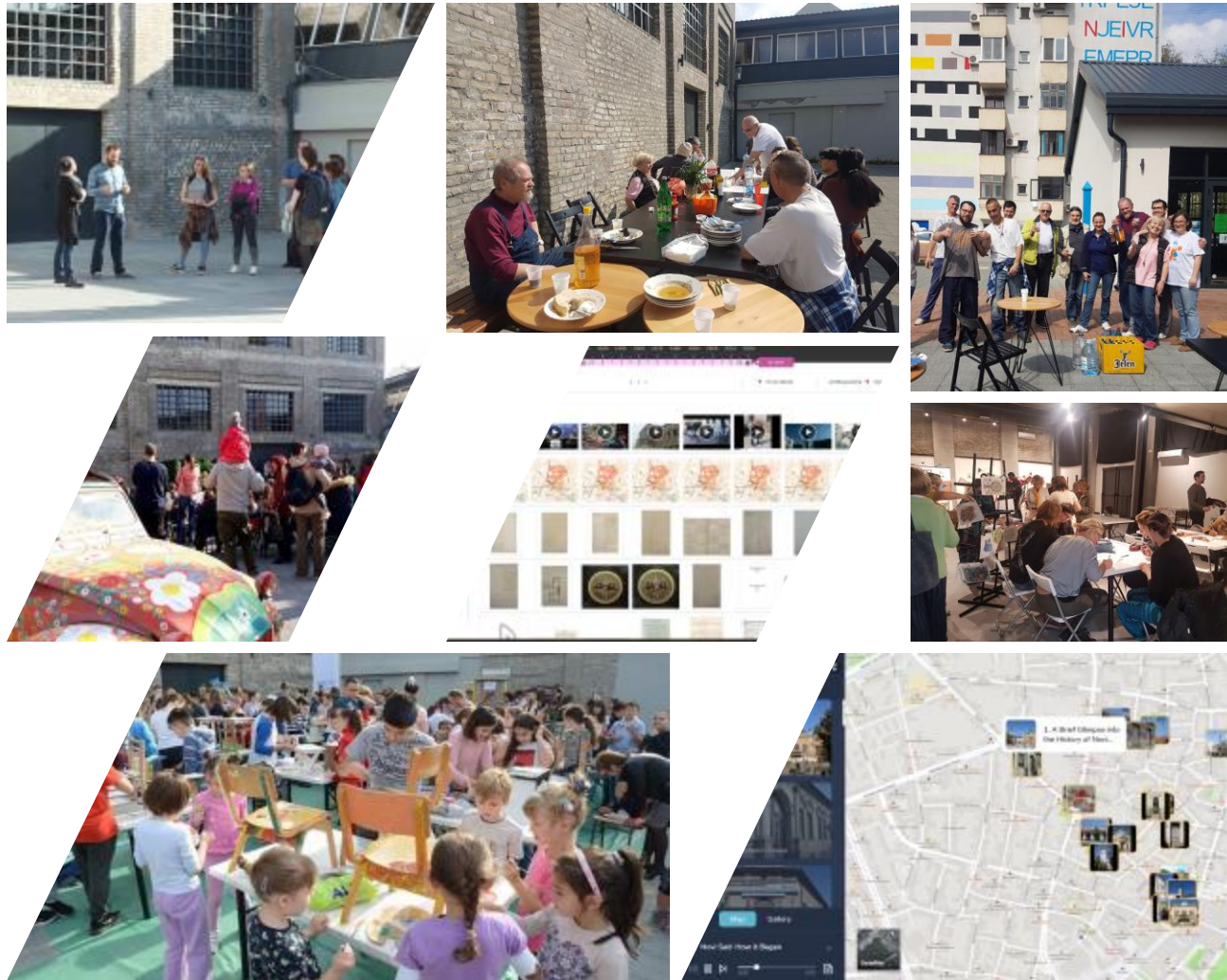
April 2017

---



October 2018





After the opening of Svilara Cultural station, "Almašani" finally got their place for work and gathering. The period between 2019 and 2021 was our most productive period. No doubt that cooperation with more than 40 partner organizations, and especially participation in the project of Novi Sad ECoC 2022 was the other milestone in our path. Svilara became one of the most popular cultural places in the City of Novi Sad, recognized even on the national level. It had more than 40.000 visitors during the first year.

One of the most important contributions of the ECoC process to the "Almašani" Association was the linking with the Faro Convention Network in 2018.

Thanks to our colleague who sent us an representative of the Fondation Novi Sad to the Faro conference, we contacted the FCN and suggested to take part in Faro activities.

After the first appreciation visit of the Faro representatives, we were faced with the fact that all other stakeholders saw us as a key figure in the process of reinvention of Almaški kraj. We weren't fully aware of it and this insight was crucial for us to remodel our internal organization.



konvencije Saveta Evrope o kulturnom nasleđu.

U najnovijoj Faro brošuri, koja predstavlja primere dobre prakse iz zajednica Faro... See more



121

10 comments • 17 shares

Like

Comment

Share

- Authentic group of locals, so devoted to their heritage, when it came to the international scene through Faro networking, attracted huge attention of the public and the media. That had a huge impact on decision makers too, so they were encouraged to take further positive actions and massive investments in restoration of cultural heritage of Almaški kraj. That is not the only one positive impact, but it's still one of the most important consequences of our partnership with FCN.

The collage consists of three main elements:

- Top Left:** A news article snippet from Novosadski medijски servis. The title is "Almaški kraj u Faro mreži". It includes the date "February 16, 2021" and a reading time of "1 min - 192 words".
- Top Right:** A video player showing a man in a suit and mask speaking. The video title is "Almaški kraj u Faro mreži Saveta Evrope". The video description mentions a member of the city council, Dalibor Rožić, promoting the Faro network.
- Bottom:** A screenshot of the official website of the City of Novi Sad. The page title is "PROMOCIJA ČLANSTVA ALMAŠKOG KRAJA U FARO MREŽI SAVETA EVROPE". It features contact information for the city, a date of "Petak, 12. februar 2020. godine", and a photo of the city council member, Miloš Vučević.

This project will be jointly implemented by the Province and City Governments, City Institute for the Monuments Protection, and in partnership with the "Almašani" Association. This is the first project of this kind in our country – in which they act together on different levels: from local community, through City institutions, to the Province Government.

It will be challenging, but we strongly believe – it will be successful!



## Покрајинска влада: За обнову алмашког краја 35 милиона динара

12:53 > 12:54  
Dnevnik.rs

САД: Покрајинска влада је данас донела решење да се издвоји 35 милиона динара за прву фазу обнове Алмашког краја у Новом Саду, а новац је намењен за израду техничке документације.



РАЗГЛЕДНИЦЕ  
18:11  
СУ 35°C

САДА „СПЕЦИЈАЛНИ ЕРНЕСТ“ ГЛУМИЦИ МИРИ БАЊАЦ [www.rtv.rs](http://www.rtv.rs) ПОШТАНСКЕ



**MARIJAN MAJIN**  
The Founder of "Almašani"

# Key words of the first 16 years of "Almašani"

---

- Synergy
- Cooperation
- Imagination
- Creativity
- Tolerance
- Patience
- Persistence
- Respect
- Love







Stage 5: Sharing experiences

Thank you for your attention!